

OBSAH

I. PŘEDMLUVA	15
II. VÝVOJ VĚDECKÉHO ZPRACOVÁNÍ DĚJIN STÁTU A PRÁVA V ČESKOSLOVENSKU	17
III. PERIODIZACE DĚJIN STÁTU A PRÁVA V ČESKOSLOVENSKU	21
IV. DĚJINY STÁTU A PRÁVA ZA FEUDALISMU	29
A. VELKOMORAVSKÁ ŘÍŠE (od počátku 9. do počátku 10. století)	29
1. Diferenciace obyvatelstva	32
2. Ústřední orgány státní moci	34
3. Místní správa a soudnictví	35
4. Vojenská organizace	36
5. Církev, její správa a soudnictví	37
6. Zahraniční vztahy	38
7. Právo, právní památky a soudnictví	40
B. ČESKÝ STÁT V OBDOBÍ RANĚ FEUDÁLNÍM, FEUDÁLNÍ ROZDROBENOSTI A JEJÍHO PŘEKONÁVÁNÍ	44
1. Obecná charakteristika ekonomického, společenského a politického vývoje a mezinárodní postavení českého státu	44
2. Raně feudální stát a jeho správa	47
a) <i>Počátky přemyslovského státu</i>	47
b) <i>Panovník, státní aparát, organizace ústřední správy</i>	48
c) <i>Správa hradská</i>	49
d) <i>Správa církevní</i>	49
e) <i>Počátky správy patrimoniální</i>	50
3. Stát a jeho správa v období feudální rozdrobenosti a jejího překonávání	51
a) <i>Stát České Koruny</i>	53

b) <i>Panovník, orgány ústřední správy, správa zemí</i> - - - - -	57
c) <i>Krajská správa v Čechách</i> - - - - -	61
d) <i>Městská správa</i> - - - - -	62
e) <i>Lenní zřízení</i> - - - - -	64
f) <i>Správa vrchnostenská a vesnická</i> - - - - -	66
g) <i>Soudní organizace</i> - - - - -	67
G. ZAČLENĚNÍ SLOVENSKA DO RANĚ FEUDÁLNÍHO UHERSKÉHO STÁTU	
(od počátku 10. století do konce 12. století) - - - - -	69
1. Charakter státní organizace - - - - -	69
2. Raně feudální stát a jeho správa - - - - -	71
a) <i>Ústřední orgány</i> - - - - -	71
b) <i>Místní správa</i> - - - - -	72
c) <i>Vývoj soudní organizace</i> - - - - -	73
d) <i>Právo a právní památky</i> - - - - -	74
D. SLOVENSKO V RÁMCI UHERSKÉHO STÁTU V OBDOBÍ FEUDÁLNÍ ROZDROBENOSTI A JEJÍHO ČÁSTEČNÉHO PŘEKONÁVÁNÍ OD POČÁTKU 13. DO KONCE 14. STOLETÍ - - - -	76
1. Všeobecná charakteristika vývoje - - - - -	76
2. Zlatá bula Ondřeje II. a její význam - - - - -	80
3. Dočasné upevňování monarchie za Anjouovců - - - - -	82
4. Stát a jeho správa v období feudální rozdrobenosti a jejího překonávání - - - - -	83
a) <i>Ústřední orgány státu</i> - - - - -	83
b) <i>Místní správa</i> - - - - -	85
c) <i>Soudní organizace</i> - - - - -	89
5. Charakteristika právního systému - - - - -	92
a) <i>Formy šlechtického partikulárního práva</i> - - - - -	92
b) <i>Právní památky</i> - - - - -	94
E. STÁT A PRÁVO V HUSITSKÉM REVOLUČNÍM HNUTÍ - - - - -	96
F. ČESKÝ STÁT V OBDOBÍ STAVOVSKÉM - - - - -	105
1. Obecná charakteristika ekonomického, třídního a politického vývoje - - - - -	105
2. Mírový návrh krále Jiřího z Poděbrad - - - - -	108

3. Organizace českého feudálního státu	110
4. Ústřední orgány a instituce společné státu	
České Koruny	111
a) <i>Panovník</i>	111
b) <i>Královská rada</i>	114
c) <i>Královská kancelář</i>	115
d) <i>Hejtmanství německých lén</i>	116
e) <i>Královský mincmistr</i>	116
f) <i>Soudy s celostátní působností</i>	116
g) <i>Česká komora</i>	118
h) <i>Generální sněm</i>	118
i) <i>Inkolát (ius incolatus)</i>	119
5. Organizace zemí	120
a) <i>Sněmy zemské a krajské</i>	120
b) <i>Zemští úředníci</i>	123
c) <i>Správa krajská</i>	125
d) <i>Správa městská</i>	127
e) <i>Správa vrchnostenská</i>	129
6. Organizace soudnictví	130
7. Počátky vytváření habsburského soustátí	133
8. Správa a organizace státu v období stavovského povstání (1618—1620)	135

G. SLOVENSKO V OBDOBÍ STAVOVSKÉ MONARCHIE V UHRÁCH

(od počátku 15. století do r. 1526)	139
1. Všeobecný přehled vývoje	139
2. Ohlas husitského revolučního hnutí a bratřického hnutí na Slovensku	140
3. Centralizovaná feudální monarchie za Matyáše Korvína	143
4. Rolnická a hornická povstání	145
5. Změny ve státním aparátě	147
a) <i>Ústřední orgány státu</i>	147
b) <i>Místní správa</i>	149
6. Soudní organizace	151
a) <i>Ústřední šlechtické soudy</i>	151
b) <i>Venkovské šlechtické soudy</i>	152
c) <i>Městské soudy, mateřská města, tavernikální soud a soud personála</i>	153

d) Vrchnostenské soudy - - - - -	155
e) Zvláštní soudy — soudy spíšské a církevní - - - - -	156
7. Poměr státu a církve - - - - -	157
8. Právo a systém práva - - - - -	159
a) Pokus o recepci římského práva - - - - -	159
b) Kanonické, slovanské a germánské právo - - - - -	160
c) Kodifikační pokusy a právní památky - - - - -	160
d) Kodifikace obyčejového práva - - - - -	161

H. PRÁVO V ČESKÉM STÁTĚ V OBDOBÍ RANĚ FEUDÁLNÍM, FEUDÁLNÍ ROZDROBENOSTI A STAVOVSKÉ MONARCHIE - - - - - 164

1. Formy, prameny a systém práva - - - - -	164
a) Kodifikace práva zemského - - - - -	174
b) Kodifikace práva městského - - - - -	177
c) Právo horní - - - - -	181
d) Církevní právo - - - - -	183
e) Receptce římského práva - - - - -	185
2. Proces - - - - -	187
3. Právní způsobilost - - - - -	194
4. Právo rodinné a manželské - - - - -	196
5. Právo majetkové - - - - -	200
a) Nedíly - - - - -	200
b) Svobodná a nesvobodná držba nemovitostí - - - - -	202
c) Majetek ve vlastnictví církve - - - - -	205
d) Právo závazkové, ručení za vady - - - - -	206
e) Ručení za závazky - - - - -	210
f) Právo dědické - - - - -	213
6. Trestní právo - - - - -	214

CH. HLAVNÍ RYSY FEUDÁLNÍHO PRÁVA V UHRÁCH (NA SLOVENSKU) - - - - - 222

Soukromé právo

1. Subjektivní (osobní) práva - - - - -	222
2. Manželské a rodinné právo - - - - -	225
3. Věcná práva - - - - -	229
a) Základní pojmy - - - - -	229
b) Aviticita - - - - -	231
c) Královská donační soustava - - - - -	232

d) <i>Nabytý a zástavní majetek</i> - - - - -	232
e) <i>Městský majetek (majetek měšťanů)</i> - - - - -	232
f) <i>Menší regální práva</i> - - - - -	233
g) <i>Horní práva</i> - - - - -	233
h) <i>Zástavní právo</i> - - - - -	233
ch) <i>Urbariální soustava</i> - - - - -	233
4. <i>Obligační závazkové právo</i> - - - - -	235
a) <i>Závazkové právo</i> - - - - -	235
b) <i>Závazky sloužící k výměně majetkové podstaty</i> - - - - -	235
c) <i>Závazky sloužící k užívání podstaty</i> - - - - -	236
d) <i>Závazky sloužící k uplatnění pracovního výkonu</i> - - - - -	236
e) <i>Závazky sloužící k uplatnění hodnoty</i> - - - - -	237
f) <i>Závazky z deliktů a z bezdůvodného obohacení</i> - - - - -	237
5. <i>Dědické právo</i> - - - - -	237
a) <i>Dědické právo šlechtické</i> - - - - -	237
b) <i>Městské dědické právo</i> - - - - -	239
c) <i>Poddanské dědické právo</i> - - - - -	239
<i>Trestní právo</i> - - - - -	240
1. <i>Trestní právo v období raného feudalismu</i> - - - - -	240
2. <i>Trestní právo v období rozdrobenosti a stavovské monarchie</i> - - - - -	242
a) <i>Šlechtické trestné činy</i> - - - - -	242
b) <i>Trestné činy spáchané nemajetnými osobami</i> - - - - -	243
<i>Procesní právo</i> - - - - -	243
1. <i>Přehled vývoje za raného feudalismu</i> - - - - -	243
2. <i>Civilní soudní řízení za raného feudalismu a rozdrobenosti</i> - - - - -	244
a) <i>Povaha soudního procesu</i> - - - - -	244
b) <i>předvolání pomocí přistavů (pomocníků soudce)</i> - - - - -	244
c) <i>První stání a předběžné dokazování</i> - - - - -	245
d) <i>Spor — rozhodující důkazy</i> - - - - -	246
e) <i>Ukončení sporu</i> - - - - -	246
3. <i>Civilní soudní proces za stavovské monarchie</i> - - - - -	247
a) <i>Další vývoj procesu</i> - - - - -	247
b) <i>Předvolání a vedení sporu</i> - - - - -	247
c) <i>Námítky žalovaného, odročení sporu</i> - - - - -	248
d) <i>Dokazování</i> - - - - -	248
e) <i>Opravné prostředky</i> - - - - -	248
4. <i>Zásady trestního procesu</i> - - - - -	249

I. ČESKÝ STÁT V OBDOBÍ FEUDÁLNÍHO ABSOLUTISMU (1620 — 1848)	250
1. Obecná charakteristika	250
2. Mezinárodní postavení českého státu, jeho územní ztráty	253
3. Právní zakotvení absolutistického režimu — Obnovené zřízení zemské	256
4. Ústřední orgány habsburského soustátí, proces centralizace	260
5. Správa státu České Koruny	262
6. Správa zemí	266
7. Správa krajská	270
8. Správa městská	274
9. Správa poddaných	275
a) <i>Berní evidence poddanských povinností</i>	276
b) <i>Robotní patenty</i>	277
10. Reformy osvěcenského absolutismu (1740—1789)	278
a) <i>Církevní reformy</i>	279
b) <i>Poddanské reformy</i>	281
11. Policejní absolutismus (1789—1848)	282
J. SLOVENSKO V OBDOBÍ ABSOLUTNÍ MONARCHIE V UHRÁCH (1526 — 1848)	284
1. Pokusy o zavedení absolutismu, obecná charakteristika	284
a) <i>Protihabsburská stavovská a rolnická povstání a jejich důsledky</i>	285
2. Pragmatická sankce a její význam pro další státoprávní vývoj	291
3. Reformy osvěcenského absolutismu v Uhrách (1740—1790)	292
a) <i>Urbariální reformy a zrušení nevolnictví</i>	292
b) <i>Ostatní společenské reformy</i>	294
c) <i>Reformy státní správy</i>	297
4. Režim policejního absolutismu (1790—1848)	299
a) <i>Uherští jakobíni a jejich republikánské hnutí</i>	301
b) <i>Východoslovenské rolnické povstání r. 1831</i>	304
5. Slovenské národněpolitické hnutí	305
6. Přehled státní organizace za absolutismu	306
a) <i>Uherské státní orgány</i>	306
b) <i>Místní orgány</i>	312

c) <i>Organizace soudů</i>	318
7. Poměr státu a církve	320
K. PRÁVO V ČESKÉM STÁTĚ V OBDOBÍ FEUDÁLNÍHO ABSOLUTISMU	322
1. Obecná charakteristika absolutistického práva	322
2. Prameny práva, soukromé a úřední sbírky právních předpisů	325
3. Soudní organizace	327
4. Proces civilní a trestní	329
5. Kodifikace trestního práva	332
6. Kodifikace občanského práva	337
7. Směnečné předpisy a počátky obchodního práva	340
8. Předpisy manufakturní, cechovní a čelední řády	341
L. PRÁVO V UHERSKÉM STÁTĚ V OBDOBÍ FEUDÁLNÍHO ABSOLUTISMU	344
1. Právo a právní památky	344
a) <i>Kodifikační pokusy</i>	344
b) <i>Corpus iuris Hungarici</i>	345
c) <i>Vývoj soudní praxe</i>	348
2. Vývoj práva v letech 1790—1848	349
a) <i>Kodifikační práce</i>	349
aa) <i>Obyčejové právo</i>	349
bb) <i>Trestní právo a proces</i>	350
cc) <i>Corpus iuris Hungarici</i>	354
b) <i>Soudní praxe</i>	354
c) <i>Narřízení</i>	355
V. DĚJINY STÁTU A PRÁVA ZA KAPITALISMU	356
A. DĚJINY STÁTU A PRÁVA ZA KAPITALISMU V ČES- KÝCH ZEMÍCH	356
1. Obecná charakteristika vývoje kapitalismu v českých zemích a na Slovensku	356
2. Buržoazní revoluce 1848 v českých zemích	360
3. Ústavní vývoj 1848—1867	369
a) <i>Ústava dubnová</i>	369
b) <i>Ústava březnová</i>	370

c) <i>Nástup bachovského absolutismu</i> - - - - -	372
d) <i>Říjnový diplom</i> - - - - -	373
e) <i>Únorová ústava</i> - - - - -	375
f) <i>Prosincová ústava</i> - - - - -	378
g) <i>Volební právo a jeho vývoj</i> - - - - -	380
h) <i>Česká buržoazie a její politický program. Politické strany</i> -	385
4. <i>Ústřední státní orgány rakouské monarchie (po r. 1867)</i> -	393
a) <i>Panovník</i> - - - - -	393
b) <i>Vláda</i> - - - - -	396
c) <i>Parlament</i> - - - - -	399
5. <i>Správní organizace</i> - - - - -	401
a) <i>Správa zeměpanská</i> - - - - -	401
aa) <i>Okresy</i> - - - - -	401
bb) <i>Kraje</i> - - - - -	406
cc) <i>Země</i> - - - - -	407
b) <i>Samospráva</i> - - - - -	409
aa) <i>Obecní zřízení</i> - - - - -	413
bb) <i>Dohled nad samosprávou</i> - - - - -	417
cc) <i>Samospráva okresní</i> - - - - -	418
dd) <i>Samospráva zemská</i> - - - - -	419
6. <i>Organizace soudnictví</i> - - - - -	421
7. <i>Organizace policie, četnictva, armády</i> - - - - -	425
8. <i>Poměr státu a církve</i> - - - - -	429

B. DĚJINY STÁTU A PRÁVA ZA KAPITALISMU

V UHRÁCH (1848—1918) - - - - -	433

Průběh revoluce 1848—1849 na Slovensku - - -	433

1. <i>Hlavní revoluční události v Uhrách</i> - - - - -	433

2. <i>Slovenské rolnické a národně politické hnutí v revoluci</i> - -	435

a) <i>Účast Slováků na Slovanském sjezdu a na Pražském červeném povstání</i> - - - - -	438

b) <i>Slovenské výpravy a orgány povstání</i> - - - - -	438

3. <i>Bratislavská březnová ústava z r. 1848</i> - - - - -	439

4. <i>Odstranění základů feudálního práva</i> - - - - -	441

5. <i>Hodnocení revoluce 1848—1849 v Uhrách</i> - - - - -	442

Začlenění Uher do jednotné absolutistické monarchie - - - - -	443

1. <i>Bachovský policejní absolutismus a jeho úloha</i> - - - - -	443

2. Změny ve státní správě	443
a) <i>Prozatímní správní organizace a vojenská diktatura</i>	443
b) <i>Bachova organizace správy a soudnictví</i>	444
aa) <i>Administrativně územní dělení a systém správy</i>	444
bb) <i>Soudní organizace</i>	445
cc) <i>Četnictvo</i>	445
c) <i>Poměr státu a církve</i>	446
3. Zavedení rakouského právního řádu	446
4. Likvidace Bachova absolutismu a období provisoria	447
5. Požadavky slovenského národního hnutí	447
6. Obnova uherského právního řádu	449
a) <i>Judexkuriální konference</i>	449
b) <i>Některé zásady o přizpůsobení soukromého práva</i>	450
c) <i>Prozatímní úprava trestního práva</i>	451

Rakousko-uherské vyrovnání (konstituční monarchie 1867 — 1918)

1. Příčiny vyrovnání	451
2. Obsah vyrovnání	452
3. Slovensko v období dualismu	454
a) <i>Národnostní a školská politika</i>	454
4. Vývoj dělnického hnutí	456
5. Orgány státní moci a správy za dualismu	457
a) <i>Královská moc</i>	457
b) <i>Národní shromáždění</i>	458
c) <i>Vláda</i>	459
d) <i>Nejvyšší účetní a kontrolní dvůr</i>	460
e) <i>Župní (komitátní) a městská samospráva</i>	460
f) <i>Správní soud</i>	463
g) <i>Organizace soudů</i>	463

C. BURŽOAZNÍ PRÁVO V ČESKÝCH ZEMÍCH

(1848 — 1918)	465
1. Obecná charakteristika	465
2. Úřední sbírky zákonů	467
3. Procesní právo	468
a) <i>Trestní řízení</i>	468
b) <i>Civilní řízení</i>	470
c) <i>Správní řízení</i>	471

4. Trestní právo	472
5. Občanské a rodinné právo	474
6. Právní úprava buržoazní ekonomiky	479
a) Živnostenské právo	479
b) Horní právo	484
c) Právo směnečné a obchodní, kapitálové společnosti	485
7. Právo spolčovací a shromažďovací, právo koaliční	491
8. Právo tiskové	495

D. VÝVOJ PRÁVA ZA DUALISMU V UHRÁCH (1867—1918)	496
a) Kodifikační práce	496
b) Vládní nařízení a statuty	499
c) Obyčejové právo a soudní praxe	499
d) Charakteristika uherského buržoazního práva	501
e) Válečné zákonodárství	502

SEZNAM ZKRATEK	505

VI. VÝBĚR Z PRAMENŮ	506

VII. VÝBĚR Z LITERATURY	510

VIII. SEZNAM HISTORICKÝCH MAP	529

JMENNÝ REJSTŘÍK	530

VĚCNÝ REJSTŘÍK	535

CHRONOLOGICKÁ TABULKA	548